

Nr 834.

Av herr **Lind m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 266, angående anslag till statens arbetslöshetskommission, reservarbeten och kontantunderstödsverksamhet m. m.*

Kungl. Maj:t har i proposition till riksdagen, nr 266, framlagt förslag om anslag till statens arbetslöshetskommission och dess verksamhet under nästkommande budgetår. Beträffande de för denna hjälpverksamhet gällande grunderna anför departementschefen, att han icke funnit anledning att föreslå annan ändring än en jämkning i bestämmelserna för ortstillägg till reservarbetare.

Vi tillåta oss emellertid hysa den uppfattningen att stadgandet i § 43 i Kungl. Maj:ts kungörelse av den 1 juli 1933 angående statlig och statsunderstödd hjälpverksamhet vid arbetslöshet av skäl, som här nedan närmare utvecklas, medfört olägenheter både för myndigheter och de arbetslösa och att nämnda stadgande av denna anledning måste anses vara i behov av revision.

Saknar någon medel till sitt uppehälle, eller befinnas dessa vara otillräckliga för livsuppehållet, åligger det obestriddigen fattigvårdsmyndigheterna att meddela den hjälp, som enligt nu gällande fattigvårdslag anses erforderlig. Härvid hava myndigheterna endast att taga hänsyn till huruvida det föreligger ett nödläge eller ej. Varifrån den hjälpbehövandes eventuella inkomster härröra spelar i detta sammanhang ingen roll. Samma skyldighet föreligger, om de utgöra avkastning av en fastighet eller ersättning för arbete eller bidrag från enskilda. Behovet, ej inkomstens art, är sålunda det avgörande vid meddelande av fattigvård.

Före ikraftträdandet av Kungl. Maj:ts kungörelse den 1 juli 1933 förekom i vissa kommuner, att fattigvården, utöver det kontantunderstöd, som arbetslösa erhöles genom arbetslöshetskommissionens försorg, lämnade det större eller mindre belopp, som vid prövning i varje särskilt fall ansågs nödvändigt. Denna ordning måste anses stå i bästa samklang med den ovan berörda principen för meddelandet av fattigvårdsunderstöd. Det finnas inga bärande skäl för, att fattigvårdsstyrelsernas befogenheter och handlingsfrihet skola vara mindre, då det gäller att hjälpa en arbetslös, som har dagunderstöd från arbetslöshetskommissionen än då det gäller att bispringa en person, som t. ex. har en för livsuppehållet otillräcklig folkpension.

Genom Kungl. Maj:ts ovannämnda kungörelse har fattigvårdsmyndigheternas fria prövningsrätt om icke formellt så dock reellt kringskurits. Ut i dess 43 § stadgas nämligen att "dagunderstöd icke må utgivas till den, som i anledning av arbetslöshet åtnjuter fattigvård för sig och sin familj av annat slag än som avses i 50 § 2 mom. i lagen om fattigvård eller som, då fråga är om fattigvård

för någon, i förhållande till vilken han är att anse såsom familjeförsörjare, utgöres av vård å sjukvårdsanstalt, dock skall vad sålunda föreskrivits icke utgöra hinder för understöds utgivande åt den, som i synnerligen trängande fall för sig eller sin familj tillfälligt åtnjuter fattigvård av annat slag än nyss sagts".

Detta stadgande har tolkats så, att regelbundet tillskott utöver löpande dagunderstöd från arbetslöshetskommissionen icke kan lämnas de arbetslösa utan att risk uppstår för dagunderstödet indragning. Härigenom ha de arbetslösa blivit ställda i ett sämre läge än förut, samtidigt som fattigvårdsmyndigheterna blivit berövade den handlingsfrihet, som bör tillkomma dem i dessa liksom i alla andra fall av nödlägen. Inför hotet att få dagunderstödet indraget — vilket för många kommuner skulle betyda stora svårigheter av ekonomisk art — ha vederbörande myndigheter blivit ytterst försiktiga då det gäller att utnyttja den möjlighet till hjälp av annat slag än som omförmäles i 50 § 2 mom. i lagen om fattigvård eller vård å sjukvårdsanstalt, som föreskrives i ovan citerade stadgande.

Stadgandet ifråga har även på många håll av myndigheter, som äro obenägna att lämna den hjälp de arbetslösa behöva, tagits som förevändning att avslå gjorda ansökningar om understöd även i sådana fall, då sådant skulle kunna ha lämnats utan att ramen för nu gällande bestämmelser överskridits.

Det synes oss ofrånkomligt, att det här förefinnes en viss motsättning mellan å ena sidan fattigvårdslagen, som icke innehåller några bestämmelser, som inskränka på fattigvårdsstyrelsernas rätt att fritt pröva och avgöra huruvida och i vilken utsträckning hjälp skall lämnas och å andra sidan förevarande paragraf i Kungl. Maj:ts kungörelse av den 1 juli 1933, som stadgar indragning av utgående dagunderstöd, om fattigvårdsmyndigheterna i strid mot sistnämnda stadgande men i full överensstämmelse med fattigvårdslagens anda och mening skulle utfylla det understöd, som lämnas genom arbetslöshetskommissionens försorg.

Gentemot denna tankegång kan man visserligen göra den invändningen, att det står fattigvårdsstyrelserna fritt att lämna de arbetslösa den hjälp de anse dem vara i behov av och detta är ur en synpunkt givetvis riktigt. Men detta förfaringsätt skulle innebära, att kommunerna i vissa fall finge bära hela bördan av sin arbetslöshet. I varje fall finge de utsätta sig för risken att så göra. Då detta, som tidigare framhållits, framför allt under svårare arbetslöshetsperioder skulle medföra utgifter, som kommunerna inte mäktade bära, tvingas vederbörande kommunala myndigheter till en försiktighet, som strider mot fattigvårdslagens klart utsagda mening.

Före införandet av nu gällande bestämmelser om fattigvård i de fall dagunderstöd jämväl meddelas av arbetslöshetskommissionen gällde vad som stadgades i 2 § 3 stycket i Kungl. Maj:ts kungörelse av den 7 juli 1922. Enligt denna bestämmelse förelåg rätt till statsbidrag såvida den hjälpsökande "icke under de senaste sex månaderna, innan ansökan om understöd gjordes, åtnjutit understöd av fattigvården, dock att statsbidrag kunde utgå jämväl till sö-

kande, som under angiven tid åtnjutit fattigvård, därest detsamma endast varit tillfälligt eller utgått i anledning av sökandens eller hans familjemedlemmars sjukdom, så och i undantagsfall till sökande, som uppenbarligen sökt att efter bästa förmåga försörja sig och de sina, men till följd av särskilt betungande försörjningsplikt nödgats för familjens uppehålle mottaga understöd av fattigvården”.

Detta stadgande ansågs inte lägga hinder i vägen för fattigvårdsmyndigheterna att utöver utgående dagunderstöd lämna regelbundet bidrag åt de arbetslösa, vilket också skedde på åtskilliga håll. Flera skäl synas tala för att 43 § i Kungl. Maj:ts kungörelse av den 1 juli 1933 här gives en sådan formulering, att fattigvården, såsom förhållandet var före nämnda datum, utan hänsyn till andra lagar och förordningar än fattigvårdslagen kan pröva och fatta beslut i här ifrågavarande understödsfall. Vid antagandet av de förordningar, som reglera sjukkasse- och arbetslöshetskasseverksamheten, ha statsmakterna icke funnit anledning införa liknande bestämmelser. Icke heller har fattigvårdens rätt att utfylla de inkomster, som en arbetslös har av reservarbete, blivit ifrågasatt. I fråga om folkpensioneringen har statsmakterna gått den motsatta vägen i det de antagit lagen om kommunala pensionstillskott, som möjliggör utfyllnad av otillräckliga pensioner.

Endast då det gäller dagunderstöd från arbetslöshetskommissionen har man sålunda försökt draga en gräns mot fattigvården. Man har härmed velat undvika en sammanblandning av olika understödsformer. I princip kan detta vara riktigt men endast under förutsättning, att dagunderstöden äro så tilltagna, att en utfyllnad icke kan anses vara påkallad. Man har vidare som skäl för den nuvarande ordningen anført, att en effektiv kontroll lättare skulle kunna upprätthållas. Slutligen har i detta sammanhang anförts, att slöseri skulle kunna undvikas.

Vad beträffar faran för slöseri är denna starkt överdriven. Fattigvårdsmyndigheterna äro i allmänhet mycket angelägna om att i görligaste mån hålla utgifterna nere. Att befara större rundhänthet mot dem, som uppbära understöd från arbetslöshetskommissionen än andra, som äro i behov av det allmännas stöd, saknar varje grund. Ofta råder det rakt motsatta förhållandet. Sedan innevarande års riksdag beslutat ålägga kommunerna att föra ett socialt register synes faran för dubbelunderstöd ha minskats till ett minimum, varför talet om kontrollsvårigheter icke längre har något värde.

Med stöd av vad sålunda anförts få vi härmed föreslå,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära sådan ändring av § 43 i Kungl. Maj:ts kungörelse av den 1 juli 1933 angående statlig och statsunderstödd hjälpverksamhet vid arbetslöshet, att arbetslös, som av fattigvårdsmyndighet

åtnjuter periodiskt utgående understöd, icke till följd därav avstänges från erhållande av dagunderstöd genom arbetslöshetskommissionen.

Stockholm den 22 maj 1936.

Einar Lind.

Gustaf Karlsson.

Verner Hedlund.

Östersund.

Olof Nilsson.

Göteborg.